

Ганна Андрес

кандидатка історичних наук,

доцентка кафедри історії та теорії мистецтва

Національна академія образотворчого мистецтва і архітектури

hanna.andres@naoma.edu.ua

«М'ЯКА СИЛА» УКРАЇНИ: ЗАРУБІЖНІ МУЗЕЙНІ ПРОЄКТИ ТА ФОРМАТИ КУЛЬТУРНОЇ ДИПЛОМАТІЇ ПІСЛЯ 2022 РОКУ

Анотація. *Метою дослідження* є аналіз ключових форм міжнародної презентації української культури після 2022 року – як через класичні мистецькі проєкти (експозиції у музеях), так і через інноваційні інструменти (благодійні ініціативи, мультимедійні виставки тощо). *Методи дослідження* включають аналітичний огляд джерел (публікації у ЗМІ, наукові та експертні матеріали), порівняльний аналіз музейних кейсів, а також описовий метод для вивчення нестандартних форматів культурної дипломатії. Авторка використовує також підхід культурної геополітики для виявлення взаємозв'язку між мистецтвом і політикою. *У результаті дослідження* розглянуто та проаналізовано кілька ключових прикладів музейних кейсів. Особливу увагу приділено нестандартним форматам культурної дипломатії: запровадженню україномовних аудіогідів у провідних музеях світу, проєкту «Out of Blackout», благодійному аукціону у Victoria and Albert Museum у Лондоні, а також мультимедійній виставці «War Diaries». З'ясовано, що такі ініціативи сприяють не лише зміцненню іміджу України та ширшому ознайомленню зарубіжної аудиторії з українською національною культурою й мистецтвом, але й формують нові канали культурної комунікації у міжнародному просторі. *У висновках* наголошується на необхідності підтримки ініціатив культурної дипломатії як постійного напрямку державної політики. Досвід 2022–2025 років засвідчує ефективність інтеграції музейного контенту в глобальний культурний контекст як чинника «м'якої сили».

Ключові слова: культурна дипломатія, музейна справа, «м'яка сила», культурна політика, виставкові проєкти, аудіогіди, українське мистецтво.

Hanna Andres

PhD in History, Associate Professor at the Department of Theory and History of Art

National Academy of Fine Arts and Architecture

hanna.andres@naoma.edu.ua

UKRAINE'S SOFT POWER: THROUGH MUSEUM EXHIBITIONS AND CULTURAL DIPLOMACY FORMATS AFTER 2022

Abstract. *The purpose of this article.* This study examines the principal forms of international presentation of Ukrainian culture since 2022, focusing on both traditional art projects, such as museum exhibitions, and innovative initiatives, including charity events and multimedia exhibitions. *Research methods.* An analytical review of sources (media publications, scholarly and expert materials), comparative analysis of museum case studies, and a descriptive approach to unconventional forms of cultural diplomacy. A cultural geopolitics framework is used to explore the intersections between art and politics. *Results of the study.* The study analyzes several notable museum cases, with particular attention to unconventional forms of cultural diplomacy, including the introduction of Ukrainian-language audio guides in leading international museums, the Out of Blackout project, a charity auction at the Victoria and Albert Museum in London, and the multimedia exhibition War Diaries. The findings indicate that these initiatives not only strengthen Ukraine's international image and enhance global audiences' understanding of Ukrainian culture and art but also create new channels for cultural communication in the *international sphere*. *Conclusions This study.* The study concludes by emphasizing the importance of supporting cultural diplomacy initiatives as a sustained component of state policy. The 2022–2025 experience demonstrates the effectiveness of integrating museum content into the global cultural context as a significant instrument of «soft power».

Key words: cultural diplomacy, museum studies / museology, soft power, cultural policy, exhibition projects, audio guides, Ukrainian art.

Постановка проблеми. Дослідження зумовлене зростанням ролі культури як складової «м'якої сили» у зовнішньополітичному позиціонуванні України після початку повномасштабного вторгнення росії у 2022 році. Українські музеї, приватні мистецькі інституції та культурні ініціативи стали вагомим інструментом публічної дипломатії, демонструючи не лише культурну самобутність, але й сучасні події в Україні. Повномасштабне вторгнення російської федерації в Україну у 2022 році суттєво трансформувало функції культури як складової державної політики. В умовах війни зросла актуальність не лише питань збереження, а й презентації національної культурної спадщини, що набуло як гуманітарного, так і геополітичного виміру. Культура стала інструментом не тільки внутрішньої консолідації, а й зовнішньополітичного позиціонування держави у міжнародному просторі. У цьому контексті особливого значення набуває «м'яка сила» (soft power) – концептуальний підхід у міжнародних відносинах, що передбачає використання методів переконання та приваблення для досягнення бажаних результатів [1].

Мета статті полягає в необхідності осмислення ролі культури та музейних проєктів як одного з ключових інструментів сучасної української дипломатії, а також в аналізі конкретних прикладів презентації України у світі. Загальновизнаною є практична потреба у формуванні ефективної культурної стратегії, здатної посилювати присутність України в міжнародному культурному просторі та сприяти формуванню тривалого позитивного іміджу держави.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. У науковому полі дослідження української культурної дипломатії та ролі культурних інституцій як інструменту «м'якої сили» нині набуває помітного розвитку й представлено широким переліком актуальних публікацій. Так, С. Гологобов наголошує на культурній дипломатії як важливому компоненті державної політики останнього етапу українського державотворення. Дослідник розкриває моделі soft power, аналізує діяльність Українських культурних центрів за кордоном і роботу МЗС, надаючи практичні рекомендації щодо підвищення ефективності культурного представництва [2, с. 1073–1074].

Культурну дипломатію як інструмент міжетнічної та міждержавної комунікації розглядає у своїй роботі О. Філатова, наголошуючи на необхідності формування позитивного міжнародного

іміджу [3, с. 57]. Актуальність цього питання підтверджується активізацією досліджень молодих науковців. Так, А. Хоменко у своєму дослідженні «Культурна дипломатія України під час російсько-української війни» зазначає, що повномасштабна війна, розпочата у 2022 році, кардинально змінила акценти культурної дипломатії – від епізодичного застосування до системного впливу через культуру [4, с. 173]. Варто виокремити питання адаптації культурної дипломатії до контексту ЄС, а також питання «нейтральності культури» під час війни. Зазначається, що культурні інституції мають бути гнучкими, активними й контекстно усвідомленими, аби протидіяти російській культурній пропаганді. Цій темі присвячені інтерв'ю з дієвцями культури [5].

Дослідниця М. Кушнарєва [6, с. 44–47] порушує питання необхідності докладання всіх можливих зусиль для підтримання високого рівня міжнародного інтересу до української культури та визначає основні форми реалізації української культурної дипломатії після початку повномасштабного російського вторгнення. Зокрема, це участь представників України у щорічних європейських і світових культурних подіях, організація та проведення спеціальних заходів, присвячених українській культурі, реалізація онлайн-проєктів та інституційна діяльність.

Н. Гончаренко приділяє увагу сприйняттю України у світі, однак наголошує, що проблема полягає в недостатньому усвідомленні усвідомлення потреби деколонізації як складової частини декомунізації свідомості. Від спроможності аналізувати культурну спадщину, сучасні тенденції та явища крізь призму деколонізації залежить адекватна репрезентація як спадщини, так і сучасного мистецтва України у світі [7, с. 25–27].

Cambridge-дослідження 2025 року аналізує експозиційний контекст війни у національних музеях України – появу виставок, що формують «військову пам'ять» (warring memory), а також роль кураторів у створенні наративів і комунікативних стратегій у період війни. У статті розглядаються виставки на воєнну тематику у двох провідних національних музеях України та досліджується їхня роль у документуванні, інтерпретації та експонуванні російсько-української війни [8]. Автор доходить висновку, що основний меседж, який транслують ці виставки, полягає у заклик: «Бути свідками, боротися, пам'ятати», або «Задokumentувати, протистояти, вшановувати» (*переклад авторки*).

Виклад основного матеріалу дослідження.

Дослідження ключових форм презентації української культури у міжнародному музейному просторі після початку повномасштабного вторгнення росії в Україну у 2022 році доцільно спрямувати, передусім, на аналіз музейних виставок та експозицій, реалізованих за кордоном, а також на інші формати культурної дипломатії, зокрема запровадження україномовних аудіогідів, благодійні мистецькі заходи тощо. Постає потреба у виявленні потенціалу музеїв як інструменту «м'якої сили» у зовнішньому представленні української культури. У цьому контексті терміни «культурна дипломатія» та «м'яка сила» подані у трактуванні М. Каммінгса (Milton Cummings), який визначає культурну дипломатію як «обмін ідеями, інформацією, цінностями, системами, традиціями, переконаннями й іншими аспектами культури з метою сприяння розвитку взаєморозуміння» та «сучасну культурну дипломатію». Концепція «м'якої сили» американського політолога Дж. Ная (Joseph Nye), що виникла у 1980-х роках, підкреслює її опозиційність до «жорсткої сили» у вигляді воєнного та економічного чинників дипломатії – детально розглянуті у дослідженні «Українське мистецтво як основа формування культурної дипломатії між Україною та Францією у 1920–1930-х роках» Опубліковано 31.10.2025му у виданні Українська академія мистецтва [9, с. 101–108].

Діяльність держави у формуванні позитивного іміджу на міжнародному рівні дає змогу позиціонувати її як рівноправного члена світової спільноти, а музейні виставкові проекти виступають одним із найінформативніших засобів представлення історії, мистецтва та традицій країни. Пріоритетом державної культурної політики має стати сприяння активній участі України в міжнародному культурному співробітництві та інтеграція національної культури у світовий культурний простір.

До 2014 року українська мистецька спадщина була представлена на міжнародному рівні доволі фрагментарно. У виставкових проєктах переважно демонструвався етнографічний пласт національної культури, а також спадщина давньої історії України – скіфська та трипільська культури. В академічному мистецтві найвиразніше представлена класична школа. Відсутність широкої інформаційної підтримки та реклами призвела до того, що найактивнішими «споживачами» українського мистецтва залишалися країни пострадянського простору, представники діаспори та коло вузькопрофільних фахівців [10, с. 141–142].

Поступово позиція України змінилась. Починаючи з 2022 року держава активізувала використання інструментів культурної дипломатії, які раніше мали епізодичний або суто презентаційний характер. Зокрема, музейні виставки за кордоном, мультимедійні проєкти, благодійні ініціативи та впровадження україномовного контенту в музейні програми інших країн стали практикою, яка потребує наукового осмислення. На перетині музейної справи, міжнародних комунікацій та культурної політики формується нове дослідницьке поле, яке потребує належної академічної уваги. Музейні виставки стали інструментом культурної дипломатії.

Однією з найбільш знакових подій стала виставка «In the Eye of the Storm: Modernism in Ukraine, 1900–1930s» від Національного художнього музею України. Її організовано в Музеї Тіссен-Борнеміса в Мадриді, після чого експозицію представлено у Кельні, Брюсселі, Відні та в Королівській академії мистецтв у Лондоні [11]. Це було не лише мистецьке рішення – виставка стала символом того, що культура, яка є фундаментом державності, потребує захисту та заслужовує на демонстрацію в безпечних умовах. Водночас проєкт спонукав до переосмислення усталених стереотипів. На виставці було представлено 112 робіт українських художників-модерністів, і варто наголосити, що деякі з них були відомі у світі саме як частина російського модернізму: Казимир Малевич, Ель Лисицький, Соня Делоне, Олександра Екстер, Василь і Федір Кричевські, Олександр Мурашко та інші. Цей масштабний проєкт отримав престижну нагороду «Exhibition of the Year» у 2023 році, що підкреслює її визнання в європейському музейному середовищі [12]. Окрім того, географія представлення виставки та тривалість експонування також підтверджує її знаковість. Наразі виставка експонується у Музеї мистецтв (м. Лодзь, Польща) до 1 лютого 2026 року.

Наведений кейс – це приклад практичного втілення концепції «м'якої сили» через музейні проєкти, поєднання культурної спадщини та стратегічної дипломатії, де мистецтво стає каналом міжнародного впливу та діалогу. Також виставка мала важливий аспект переосмислення й нової оцінки прізвищ відомих художників, що тепер введені в міжнародний мистецький простір як українські митці.

Крім зазначеного проєкту, лише у 2023 році у світі відбулося сім знакових українських мистецьких

виставок – у Мадриді, Нью-Йорку, Кракові, ГанOVERі та інших містах. Зокрема: «Українські соняшники» у Музеї сучасного та новітнього мистецтва Тренто і Роверето (м. Тренто); «Народжені в Україні» у Художньому музеї Базеля; виставка «Ретроспектива» Никифора Дровняка, представлена в Українському музеї Нью-Йорка; «Хліб насущний. Перша ретроспектива» Жанни Кадирової – у Kunstverein ГанOVERа; «Музи не мовчать», що відкрилася в Українському домі Копенгагена; а також виставка творів Львівської національної галереї мистецтв, представлена у Палаці великих литовських князів у Вільнюсі [13].

Водночас із зазначеними заходами, спрямованими на представлення та популяризацію українського мистецтва за кордоном, варто зазначити благодійні акції. Їх можна визначити як реакцію місцевих спільнот та об'єднань на події в Україні. Так організація UK for UKRAINE, запровадивши проєкт «Support Through Art» (Лондон) на своєму ресурсі [14], проводить благодійний продаж картин, створених українськими художниками. Це є одним з основних видів діяльності для об'єднання українських митців у Великій Британії – неприбуткової організації, заснованої на початку 2022 року. Продажі спрямовані на допомогу Україні.

Важливою ініціативою став проєкт «Artists for Ukraine», започаткований українцями за кордоном та партнерами з Великобританії. З початку повномасштабного вторгнення налагоджено співпрацю з понад 80 відомими сучасними митцями України, серед яких: М. Кадан, Ж. Кадирова, І. Гусєв, Л. Наконечна та інші. Було створено веб-сайт [15] для продажу творів та організації виставок.

Громади діаспори у Канаді, США, Польщі, Німеччині та інших країнах також були активно залучені до такої роботи. За даними УКРІНФОРМ, представленими на офіційному ресурсі [16], у галереї Канадсько-української мистецької фундації у Торонто відбулася благодійна виставка сучасного українського мистецтва «Опір», де частина коштів ішла на гуманітарні потреби.

Однак, варто відзначити, що дані проєкти направлені як на підтримку осіб, що виїхали з України, так і на гуманітарну допомогу країні. Тому, це опосередкований вплив «м'якої сили», який варто враховувати в державній стратегії формування культурної дипломатії України.

Культурна дипломатія особливо ефективна, коли застосовується у двосторонньому форматі. Таким прикладом стало запровадження

україномовних аудіогідів. Музеї відгукнулися не лише через потребу забезпечити якісні культурні послуги для українців за кордоном – це також приклад розширення форматів культурної дипломатії. Запровадження україномовних аудіогідів стало масовим явищем: наприкінці 2024 року ними було забезпечено щонайменше 91 музей у 49 країнах, а станом на травень 2025 року – 100 аудіогідів у 53 країнах, зокрема в таких знакових об'єктах, як Версаль, Лондонський Тауер і Римський Колізей [17; 18]. Таке впровадження дає можливість людям, переміщеним через війну, не відриватися від мови та культурного контексту рідної країни. Аналіз цих двох прикладів виявляє кілька ключових моментів: виставки дали змогу масово презентувати українське мистецтво, а аудіогіди – масштабно поширити українську мову та позицію у світі. Обидва формати були реалізовані завдяки співпраці державних установ (Український інститут, Офіс Президента), закордонних партнерів та особистих ініціатив, зокрема Francesca Thyssen-Bornemisza.

За останні роки низка міжнародних музеїв почала коригувати підписи до творів мистецтва, визнаючи українське походження художників, яких раніше помилково зараховували до російської культури. Ці зміни стали важливим кроком у процесі деколонізації культурної спадщини та відновлення історичної справедливості.

Варто відзначити активну діяльність не лише мистецьких інституцій, але й окремих фахівців та їхній вплив на відновлення історичної правди. Так, після звернень українських дослідників, зокрема О. Семенік, музеї почали змінювати підписи під експонатами, зазначаючи І. Рєпіна як українця, народженого в Російській імперії. Це стосується таких установ, як Метрополітен-музей у Нью-Йорку та Філадельфійський музей мистецтв [19]. Наприклад, підпис до картини А. Куїнджі (родом із Маріуполя) «Червоний захід сонця» у Метрополітен-музеї тепер містить примітку: «У березні 2022 року Художній музей Куїнджі в Маріуполі (Україна) було знищено російським авіаударом». Картина Е. Дега «Російська танцівниця» у Лондонській національній галереї була перейменована на «Українська танцівниця» після звернень українських фахівців. Щодо О. Екстер – попри її значний внесок у розвиток українського авангарду – на сайті МоМА (Нью-Йорк) вона досі позначена як росіянка. Це викликає обурення серед українських дослідників, які вважають таку класифікацію несправедливою [20].

Зміни в етикетажі стали можливими завдяки активній роботі українських мистецтвознавців і дослідників, які зверталися до музеїв із доказами українського походження художників. Водночас процес деколонізації культурної спадщини зіштовхується з певними труднощами. Багато музеїв спершу відмовлялися коригувати підписи, аргументуючи це історичними обставинами, коли художники працювали в межах Російської імперії. Проте поступово відбуваються позитивні зміни, тому роботу слід продовжувати, щоб охопити якомога ширше коло культурної спадщини України [20]. Зміна підписів до картин українських художників у музеях є важливим кроком до визнання їхнього внеску в світову культуру та відновлення історичної справедливості.

Однак для створення й поширення необхідного продукту в умовах фінансової кризи недостатньо лише приватних ініціатив і волонтерських програм. Це змушує музеї шукати нові можливості для реалізації поставлених перед ними завдань і водночас ставить нові виклики перед державою.

Головні висновки і перспективи використання результатів дослідження. Культура працює

на різних рівнях – символічному, мовному, медійному – зміцнюючи позиції України в глобальній культурній політиці. Представлений аналіз лише частково засвідчує значний потенціал української культури як інструменту «м'якої сили» у міжнародній політиці після 2022 року. Музейні проєкти, що реалізуються за кордоном, сприяють формуванню стійкого культурного діалогу із західною аудиторією, що є особливо важливим в умовах війни. Розширення форматів культурної дипломатії відкриває нові можливості для інтеграції української мови та культурних наративів у музейні простори, що сприяє формуванню позитивного образу України як сучасної європейської держави з унікальною культурною спадщиною. Варто також виокремити перспективні напрями, які потребують подальшої академічної уваги.

Це – роль і місце української діаспори та налагодження тісної співпраці України з нею, вивчення впливу місцевих ініціатив у просуванні й популяризації українського мистецтва, а також підтримку державою вимушених переселенців для збереження їхньої культурної ідентичності. Ці напрями мають бути закладені в єдину державну стратегію культурної дипломатії України.

Список використаних джерел

1. Магда Є.В. М'ЯКА СИЛА, поняття. Енциклопедія історії України: Додатковий том. – Кн. 1: А–Я / Редкол.: В. А. Смолій (голова) та ін. НАН України. Інститут історії України. - К.: В-во «Наукова думка», 2021. - 773 с. URL: http://www.history.org.ua/?termin=m%27jaka_syla_ponjattja (дата звернення: 15.09.2025 р.).
2. Гололобов С. М. Культурна дипломатія як складова державної політики у сфері культури на сучасному етапі українського державотворення. *Public Administration and Regional Development*. 2022. № 18. С. 1057–1078. DOI: <https://doi.org/10.34132/pard2022.18.04>.
3. Філатова О. Є. Культурна дипломатія України: досвід, проблеми та перспективи. *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія «Питання політології»*. 2021. Вип. 40. С. 50–57. DOI: <https://doi.org/10.26565/2220-8089-2021-40-06>.
4. Хоменко А. І. Вплив війни на культурну дипломатію України: нові виклики та стратегії. *Збірка матеріалів V Міжнародної наукової конференції студентів і молодих вчених «Травневі студії 2023: історія та міжнародні відносини в інформаційному протистоянні»*. Вінниця : ДонНУ імені Василя Стуса, 2023. Вип. 8. С. 170–173
5. Заставний П. Вони люблять війну. Чому культура не може бути поза політикою. *Культура*. 23 травня 2022. URL: <https://suspilne.media/culture/242366-voni-lublat-vijnu-comu-kultura-ne-moze-buti-poz-politikou/> (дата звернення: 15.09.2025 р.).
6. Кушнарєва М. Українська культурна дипломатія під час війни: досвід, проблеми, перспективи. *Наукові праці Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського*. 2023. Вип. 67. С. 35–53. URL: https://nbuv.gov.ua/images/e_biblioteka/naukovi_resursi/Socialni%20komunikacii/Kusnarova%20M.%20Ukrainska%20kulturna%20diplomatiya.pdf (дата звернення: 15.09.2025 р.).
7. Гончаренко Н. Сприйняття України у світі й завдання сучасної культурної дипломатії. *Суб'єкт. Пам'ять. Діалог*. Київ : Інститут культурології НАМ України, 2022. С. 7–13. URL: https://icr.org.ua/wp-content/uploads/2023/04/Book_2022_Subiekt_Pamiat_Dialog.pdf (дата звернення: 16. 09. 2025 р.).
8. Kharkhun V. Warring Memory: Exhibiting the Russo-Ukrainian War in Ukraine's National Museums". *Nationalities Papers*. 2025. P. 1–25. Cambridge University Press. doi:10.1017/nps.2025.10089 URL: <https://resolve.cambridge.org/core/journals/nationalities-papers/article/warring-memory-exhibiting-the-russoukrainian-war-in-ukraines-national-museums/FF5DE79ABFACA944E4EB23C91B4EAAE3> (дата звернення: 16.09.2025 р.).
9. Кадькало А., Андрес Г. Українське мистецтво як основа формування культурної дипломатії між Україною та Францією у 1920–1930-х роках. *Збірник наукових праць «Українська академія мистецтва»*. 2023. Вип. 34. С. 101–108. DOI: <https://doi.org/10.32782/2411-3034-2023-34-13> URL: <https://journals.naoma.kyiv.ua/index.php/uam/article/view/15> (дата звернення: 16.09.2025 р.).

10. Андрес Г. Формування позитивного іміджу держави через реалізацію виставкових музейних проєктів за межами України. Культурологічна думка. 2015. № 8. С. 136–142. URL: https://www.culturology.academy/wp-content/uploads/KD8_Andres.pdf (дата звернення: 16.09.2025 р.)
11. У віденському Бельведері відкривається виставка «В епіцентрі бурі: модернізм в Україні». VOGUE. URL: <https://vogue.ua/article/culture/art/u-videnskomu-belvederi-vidkrivayetsya-vistavka-v-epicentri-buri-modernizm-v-ukrajini-1900-1930-h-rokiv-54865.html> дата публікації: 19.02.2024. (дата звернення: 13.09.2025.).
12. Українська виставка модернізму перемогла на «Apollo Magazine Awards 2023». Суспільне культура. URL: <https://suspilne.media/culture/623417-ukrainska-vistavka-modernizmu-peremogla-na-apollo-magazine-awards-2023/> дата публікації: 23.11.2023. (дата звернення: 13.09.2025.)
13. Мадрид, Нью-Йорк, Краків: 7 виставок українських митців закордоном. Естет газета. URL: <https://www.esthetgazeta.com/post/7-vystavok-ukrayinskyh-mytsiv-zakordonom> дата публікації: 13.03.2023. (дата звернення: 13.09.2025)
14. UK for UKRAINE: SUPPORT THROUGH ART: [сайт]. <https://uk-for-ukraine.org/> (дата звернення: 18.10.2025)
15. ARTISTS FOR UKRAINE: [сайт]. URL: <https://artistsforukraine.org/about> (дата звернення: 18.10.2025)
16. УКРІНФОРМ: [сайт]. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-diaspora/3596260-u-kanadi-prohodit-vistavka-suchasnogo-ukrainskogo-mistectva-stvorenogo-pid-cas-vijni.html> (дата звернення: 18.10.2025)
17. Ukrainian-language audio guides appear in 49 countries. interfax Ukraine. Ukraine news agency. URL: <https://en.interfax.com.ua/news/general/1027122.html> дата публікації: 13.11.2024. (дата звернення: 13.09.2025)
18. Вже сто україномовних аудіогідів працюють у провідних пам'ятках світу – Олена Зеленська. Президент України. Офіційний веб-сайт URL: <https://www.president.gov.ua/news/vzhe-sto-ukrayinomovnih-audiogidiv-pracuyut-u-providnih-pam-97733> дата публікації: 12.05.2025. (дата звернення: 13.09.2025)
19. Репін, Айвазовський – це українці. Як музеї світу змінюють підписи художників. То є Львів. URL: <https://inlviv.in.ua/suspilstvo/kultura/ryepin-ajvazovskiy-tse-ukrayintsi-yak-muzeyi-svitu-zminyuyut-pidpysy-hudozhnykiv> дата публікації: 15.02.2023. (дата звернення: 15.09.2025)
20. Стасюк І. Як музеї світу переназивають українських художників. Хмарочос. URL: <https://hmarochos.kiev.ua/2023/03/17/z-yakoyi-radosti-vona-rosiyanka-yak-muzeyi-svitu-perenazyvayut-ukrayinskyh-hudozhnykiv/> дата публікації: 17.03.2023. (дата звернення: 15.09.2025 р.)

References

1. Magda, Ye. V. (2021). M'iaka syla, poniattia [Soft power, concept]. In V. A. Smolii (Ed.), *Entsyklopediia istorii Ukrainy: Dodatkovyi tom. Kn. 1: A–Ya* (p. 773). Kyiv: Naukova dumka. Institute of History of Ukraine, NAS of Ukraine. Retrieved from http://www.history.org.ua/?termin=m%27jaka_syla_ponjattja [in Ukrainian].
2. Hololobov, S. M. (2022). Kulturna dyplomatii yak skladova derzhavnoi polityky u sferi kultury na suchasnomu etapi ukrainskoho derzhavotvorennya [Cultural diplomacy as a component of state policy in the sphere of culture at the current stage of Ukrainian state-formation]. *Public Administration and Regional Development*, (18), 1057–1078. <https://doi.org/10.34132/pard2022.18.04> [in Ukrainian].
3. Filatova, O. Ye. (2021). Kulturna dyplomatii Ukrainy: dosvid, problemy ta perspektyvy [Cultural diplomacy of Ukraine: Experience, problems, and prospects]. *Visnyk Kharkivskoho natsionalnoho universytetu imeni V. N. Karazina. Seriya "Pytannia politolohii"* [Bulletin of V. N. Karazin Kharkiv National University. Series "Issues of Political Science"], (40), 50–57. <https://doi.org/10.26565/2220-8089-2021-40-06> [in Ukrainian].
4. Khomenko, A. I. (2023). Vplyv viiny na kulturnu dyplomatiiu Ukrainy: novi vyklyky ta stratehii [The impact of war on Ukraine's cultural diplomacy: New challenges and strategies]. In Yu. T. Temirov (Ed.) *Travnevi studii 2023: istoriia ta mizhnarodni vidnosyny v informatsiinomu protystianni: zbirka materialiv V Mizhnarodnoi naukovoï konferentsii studentiv i molodykh vchenykh* [May Studies 2023: History and International Relations in the Information Confrontation: Proceedings of the 5th International Scientific Conference of Students and Young Scientists] (Vol. 8, pp. 170–173). Vasyl Stus DonNU [in Ukrainian].
5. Zastavnyi, P. (2022, May 23). Vony liubliat viinu. Chomu kultura ne mozhe buty poza politykoïu [They love war. Why culture cannot be outside politics]. *Suspilne Kultura* [Suspilne Culture]. Retrieved from <https://suspilne.media/culture/242366-voni-lublat-vijnu-comu-kultura-ne-moze-buti-poz-politikou/> [in Ukrainian].
6. Kushnarova, M. (2023). Ukrainska kulturna dyplomatii pid chas viiny: dosvid, problemy, perspektyvy [Ukrainian cultural diplomacy during the war: Experience, problems, prospects]. *Naukovi pratsi Natsionalnoi biblioteki Ukrainy imeni V. I. Vernadskoho* [Scientific works of V. I. Vernadskyi National Library of Ukraine], (67), 35–53. Retrieved from https://nbuv.gov.ua/images/e_biblioteka/naukovi_resursi/Socialni%20komunikacii/Kusnarova%20M.%20Ukrainska%20kulturna%20dyplomatia.pdf [in Ukrainian].
7. Honcharenko, N. (2022). Spryiniattia Ukrainy u sviti y zavdannia suchasnoi kulturnoi dyplomatii [The perception of Ukraine in the world and the tasks of modern cultural diplomacy]. In *Subiekt. Pamiat. Dialoh* [Subject. Memory. Dialogue] (pp. 7–13). Instytut kulturolohii NAM Ukrainy. Retrieved from https://icr.org.ua/wpcontent/uploads/2023/04/Book_2022_Subiekt_Pamiat_Dialog.pdf [in Ukrainian].
8. Kharkhun V. (2025). Warring Memory: Exhibiting the Russo-Ukrainian War in Ukraine's National Museums". In *Nationalities Papers* (P. 1–25). *Cambridge University Press*. doi:10.1017/nps.2025.10089 Retrieved from <https://resolve.cambridge.org/core/journals/nationalities-papers/article/warring-memory-exhibiting-the-russoukrainian-war-in-ukraines-national-museums/FF5DE79ABFACA944E4EB23C91B4EAAE3> [in English].

9. Kadkalo, A., & Andres, H. (2023). Ukrainske mystetstvo yak osnova formuvannia kulturnoi dyplomatii mizh Ukrainoiu ta Frantsiiei u 1920–1930-kh rokakh [Ukrainian art as the basis for the formation of cultural diplomacy between Ukraine and France in the 1920s–1930s]. *Zbirnyk naukovykh prats «Ukrainska akademiia mystetstva»* [Collection of scientific works Ukrainian Academy of Arts], (34), 101–108. <https://doi.org/10.32782/2411-3034-2023-34-13> Retrieved from <https://journals.naoma.kyiv.ua/index.php/uam/article/view/15> [in Ukrainian].
10. Andres, H. (2015). Formuvannia pozytyvnoho imidzhu derzhavy cherez realizatsiiu vystavkovykh muzeinykh proektiv za mezhamy Ukrainy [Formation of a positive image of the state through the implementation of exhibition museum projects outside Ukraine]. *Kulturolohichna dumka* [Culturological Thought], (8), 136–142. Retrieved from https://www.culturology.academy/wp-content/uploads/KD8_Andres.pdf [in Ukrainian].
11. VOGUE. (2024, February 19). U Videnskomu Belvederi vidkryvaiet'sia vystavka “V epitsentri buri: modernizm v Ukraini, 1900–1930-kh rokiv” [In the Vienna Belvedere, the exhibition “In the Eye of the Storm: Modernism in Ukraine, 1900–1930s” opens]. Retrieved from: <https://vogue.ua/article/culture/art/u-videnskomu-belvederi-vidkrivayetsya-vystavka-v-epitsentri-buri-modernizm-v-ukrajini-1900-1930-h-rokiv-54865.html> [in Ukrainian].
12. Suspilne Kultura. (2023, November 23). Ukrains'ka vystavka modernizmu peremohla na “Apollo Magazine Awards 2023” [Ukrainian modernism exhibition won at the “Apollo Magazine Awards 2023”]. Retrieved from: <https://suspilne.media/culture/623417-ukrainska-vystavka-modernizmu-peremogla-na-apollo-magazine-awards-2023/> [in Ukrainian].
13. Esthete Gazeta. (2023, March 13). Madrid, New York, Krakiv: 7 vystavok ukrayinskykh mytsiv zakordonom [Madrid, New York, Kraków: 7 exhibitions of Ukrainian artists abroad]. Retrieved from: <https://www.esthetegazeta.com/post/7-vystavok-ukrayinskykh-mytsiv-zakordonom> [in Ukrainian].
14. UK for Ukraine: Support through art [site]. Retrieved from: <https://uk-for-ukraine.org/> [in English]
15. ARTISTS FOR UKRAINE [site]. Retrieved from: <https://artistsforukraine.org/about> [in English]
16. UKRFINFORM [sait]. Retrieved from: <https://www.ukrinform.ua/rubric-diaspora/3596260-u-kanadi-prohodit-vystavka-suchasnogo-ukrainskogo-mistectva-stvorenogo-pid-cas-vijni.html> [in Ukrainian].
17. Interfax Ukraine. (2024, November 13). Ukrainian-language audio guides appear in 49 countries. Ukraine News Agency. Retrieved from: <https://en.interfax.com.ua/news/general/1027122.html> [in English]
18. Prezydent Ukrainy. (2025, May 12). Vzhe sto ukrayinomovnykh audiohidiv pratsuyut u providnykh pam'iatkakh svitu – Olena Zelenska [Already 100 Ukrainian-language audio guides are operating in leading landmarks worldwide – Olena Zelenska]. Ofitsiynyy veb-sayt Prezydenta Ukrainy. Retrieved from <https://www.president.gov.ua/news/vzhe-sto-ukrayinomovnih-audiogidiv-pratsuyut-u-providnih-pam-97733> [in Ukrainian].
19. To ye Lviv. (2023, February 15). Riepin, Aivazovskyi – tse ukrayintsi. Yak muzei svitu zminyuyut pidpsy khudozhnykiv [Repin, Aivazovsky – Ukrainians. How museums worldwide change artists' attributions]. Retrieved from: <https://inlviv.in.ua/suspilstvo/kultura/ryepin-ajvazovskyj-tse-ukrayintsi-yak-muzei-svitu-zminyuyut-pidpsy-khudozhnykiv> [in Ukrainian].
20. Siuk, I. (2023, March 17). Yak muzei svitu perenazyvayut ukrayinskykh khudozhnykiv [How museums around the world rename Ukrainian artists]. Khmarochos. Retrieved from <https://hmarochos.kiev.ua/2023/03/17/z-yakoyi-radosti-vona-rosiyanka-yak-muzei-svitu-perenazyvayut-ukrayinskykh-khudozhnykiv> [in Ukrainian].

Подано до редакції 17.09.2025
Статтю прийнято 26.10.2025
Опубліковано 31.10.2025